

ABSTRACT

Serhiy Bostan. Methodological fundamentals of statology (science of the state).

The article reveals the basics of the methodology of statology as a multi-level, integral system of methods by which the state is comprehensively studied. Its structure is defined, which consists of two groups of methods: philosophical and worldview and instrumental, and their characteristics are given. It is proved that the elements of the group of philosophical and ideological methods are the dominant worldview, scientific paradigm, style of scientific thinking and principles of scientific knowledge, the significance of which is to outline the conceptual and ideological path of the State's research on the basis of the scientific worldview, pluralistic style of thinking, the relevant paradigm of the State's understanding and such cognitive principles as historicism, objectivity and social humanism. Particular attention is paid to another group of methods – instrumental methods, which consists of three subgroups of methods: general philosophical (universal), general scientific and special. The group of universal methods is represented by such methods as dialectical and formal-logical, where the former allows to reveal the internal content of social and state relations that are constantly changing, and the latter contributes to the logical ordering of the research process and the mental design of its results. In the group of general scientific methods, special attention is paid to the systemic method, since the state is one of the most important subsystems of society. It is shown that in a certain static sense, the State is cognised by the structural method, in a dynamic sense – by the functional method, as a social institution – with the assistance of the institutional method, and as an element of an open system – by the synergistic method. The article reveals the specificity of the group of special methods of cognition, which consists in the fact that statology, as an autonomous science that has not yet been formed, without having its own special method, must use the methods of other sciences: sociology, political science, economics, jurisprudence, psychology, ethics, aesthetics, geography, limology, etc.

Key words: *methodology, methodology of statology, methodological approach, universal methods, dialectical approach, formal-logical approach, general scientific methods, systematic approach.*

УДК 340

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-02>

Ірина ГРИЦАЙ[®]

доктор юридичних наук, професор
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ

Стаття присвячена аналізу інтеграції гендерної рівності в систему соціальних стандартів в Україні. Автор розглядає теоретичні основи гендерної рівності, міжнародні зобов'язання країни, національне законодавство та його практичне застосування в контексті забезпечення гендерної рівності. Особлива увага приділяється аналізу правових викликів, що виникають у процесі забезпечення гендерної рівності, надаються рекомендації щодо вдосконалення законодавства для подолання наявних бар'єрів. Важливість гендерної рівності в соціальних стандартах полягає в забезпеченні рівного доступу до ресурсів і можливостей для обох статей, що сприяє справедливості й сталому розвитку суспільства. Незважаючи на значний прогрес у законодавчому забезпеченні

© І. Грицай, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5467-839X>

гендерної рівності, практичне втілення залишається недостатнім через недоліки в правозастосуванні, а також через глибоко укорінені гендерні стереотипи. Аналіз національного законодавства й міжнародних зобов'язань виявив ключові аспекти, що потребують додаткового втручання, включаючи вдосконалення нормативної бази, створення ефективних механізмів контролю та реалізацію цільових програм для підвищення гендерної чутливості. Рекомендації стосуються зміцнення інституційної підтримки, розроблення спеціальних заходів для забезпечення гендерної рівності в усіх сферах життя, залучення громадськості й приватного сектору для формування всеосяжної гендерної політики. Висновки дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до забезпечення гендерної рівності, який би включав законодавчі, освітні та соціальні ініціативи. Тільки такий підхід дасть змогу Україні досягти сталого розвитку й справедливості, гарантуючи рівні права та можливості для всіх громадян, незалежно від їхньої статі.

***Ключова слова:** гендерна рівність, соціальні стандарти, правові виклики, національне законодавство України, міжнародні зобов'язання, практичне застосування, законодавче вдосконалення, гендерні стереотипи, рівний доступ до ресурсів, інституційна підтримка.*

Вступ. Гендерна рівність є одним із ключових аспектів соціальної справедливості й сталого розвитку в сучасному суспільстві. Вона передбачає рівні права, можливості й умови для жінок і чоловіків у всіх сферах життя, включаючи освіту, зайнятість, охорону здоров'я, політику тощо. Гендерна рівність не лише сприяє досягненню справедливості, а й стимулює економічний розвиток, підвищує рівень соціального добробуту та знижує рівень бідності.

В Україні питання гендерної рівності набуває все більшої актуальності особливо в контексті інтеграції з Європейським Союзом і виконання міжнародних зобов'язань. Водночас упровадження гендерної рівності в систему соціальних стандартів стикається з низкою правових викликів, які вимагають комплексного підходу та рішучих заходів. Це зумовлено як історичними, так і соціально-економічними факторами, що впливають на розвиток гендерних відносин у країні.

Соціальні стандарти й гарантії відіграють важливу роль у забезпеченні гідного рівня життя для всіх громадян. Вони включають широкий спектр прав і послуг, таких як соціальне забезпечення, охорона здоров'я, освіта, доступ до житла тощо. Інтеграція гендерної рівності в систему соціальних стандартів є необхідною умовою для досягнення соціальної справедливості й забезпечення рівних можливостей для всіх.

Ця стаття присвячена вивченню правових викликів, пов'язаних з інтеграцією гендерної рівності в систему соціальних стандартів в Україні.

Мета статті полягає у виявленні ключових проблем і запропонованні шляхів їх подолання через удосконалення законодавства та правозастосовної практики.

У статті розглядаються теоретичні основи гендерної рівності й соціальних стандартів, аналізується міжнародний досвід і зобов'язання України в цій сфері, досліджується національне законодавство та практичні аспекти його реалізації. Особлива увага приділяється правовим викликам, із якими стикається Україна, і надаються рекомендації щодо їх подолання.

Аналіз останніх досліджень. Вивченням цієї тематики займалися численні науковці, серед яких варто відзначити О. Бойко, М. Дмитрієва, І. Жеребкіна, О. Кісь, І. Наливайко, О. Стрельченко, Л. Супрун, О. Сусла, Н. Ткаченко, В. Чурилов, Т. Шевченко. Їхні роботи створили значну теоретичну базу для подальших досліджень і практичних заходів у цій сфері.

Вивчення інтеграції гендерної рівності в систему соціальних стандартів є важливим завданням для України, оскільки це сприятиме підвищенню рівня життя всіх громадян, зменшенню соціальної нерівності й забезпеченню сталого розвитку. Сподіваємося, що результати дослідження стануть корисними для науковців, практиків і політиків, які працюють у сфері прав людини, соціального захисту й гендерної політики.

Вклад основного матеріалу. Гендерна рівність є одним із основоположних принципів сучасного суспільства, який передбачає забезпечення рівних прав, можливостей та обов'язків для всіх людей, незалежно від їхнього статевого чи гендерного ідентитету. Згідно із цією концепцією, жодна соціальна сфера – чи то освіта, праця, сімейне життя або політика – не повинна бути обтяжена стереотипами чи обмеженнями, що базуються на гендері. Водночас соціальні стандарти визначають мінімально необхідні умови, які повинні бути доступні кожній особі для забезпечення її гідного життя. Вони включають такі аспекти, як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, житло та праця. Соціальні гарантії виступають як правові, інституційні й фінансові механізми, що допомагають реалізувати ці стандарти, тим самим зменшуючи бідність і підвищуючи загальний рівень добробуту населення.

Інтеграція гендерної рівності в соціальні стандарти є критично важливою для забезпечення рівного доступу до всіх соціальних послуг як чоловікам, так і жінкам [1, с. 1905–1920]. Наприклад, рівний доступ до якісної освіти для дівчат і хлопців може сприяти створенню більш освіченої та компетентної робочої сили, що є ключем до економічного зростання. Водночас гарантування рівного доступу до охорони здоров'я може значно покращити здоров'я нації. Рівні можливості на робочому місці, незалежно від гендеру, забезпечують справедливість у розподілі трудових ресурсів та ефективність виробництва.

Відсутність уваги до гендерних аспектів у соціальних стандартах може призвести до збільшення соціальної нерівності, зокрема збільшення бідності серед жінок та обмеження їхньої участі в політичному й економічному житті [2, с. 494–509]. Тому визнання й адресація гендерних бар'єрів є вирішальними для забезпечення ефективності соціальних стандартів, що сприяє формуванню інклюзивного і справедливого суспільства. Усунення таких бар'єрів через законодавчі й практичні заходи стане ключем до розвитку стабільної та здорової нації.

Україна, як учасниця міжнародних правових відносин, узяла на себе значні зобов'язання щодо забезпечення гендерної рівності, ратифікувавши низку міжнародних договорів і приєднавшись до глобальних ініціатив. Одним із найважливіших документів, що визначає ці зобов'язання, є Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) [3], яка ратифікована Україною в 1981 році. Цей документ зобов'язує держави-учасниці вживати всіх необхідних заходів для забезпечення повної рівності жінок і чоловіків у політичному, економічному, соціальному, культурному й цивільному житті.

Крім того, Україна є учасницею Римського статуту Міжнародного кримінального суду, який також включає положення про заборону гендерної дискримінації [4, с. 289–293]. У 2005 році Україна приєдналася до Стокгольмської декларації [5], яка передбачає зобов'язання щодо втілення принципів гендерної рівності в усіх аспектах політичного й соціального життя.

У 2015 році Україна підтвердила свої зобов'язання, підписавши Цілі сталого розвитку ООН, серед яких ціль 5 присвячена досягненню гендерної рівності та зміцненню становища всіх жінок і дівчат [6]. Ці міжнародні зобов'язання спонукають Україну не тільки до вдосконалення національного законодавства в цій сфері, а й до створення ефективних механізмів контролю за його виконанням.

Зокрема, реалізація цих зобов'язань потребує активних дій від українського уряду, таких як формування гендерно-чутливих законів, запровадження інституціональних механізмів для захисту від дискримінації та забезпечення рівного доступу жінок до ресурсів і можливостей. Також важливою є робота над розбудовою системи моніторингу та звітності про прогрес у сфері гендерної рівності, що включає збирання й аналіз статистичних даних за гендерними індикаторами.

Реалізація міжнародних зобов'язань України в галузі гендерної рівності є важливим кроком на шляху до створення справедливого й рівноправного суспільства, яке забезпечить сталий розвиток у всіх сферах життя.

Національне законодавство України в контексті гендерної рівності й соціальних стандартів передбачає комплекс нормативних актів, спрямованих на забезпечення рівних прав і можливостей для чоловіків і жінок. Основоположним документом, який закріплює принципи гендерної рівності, є Конституція України [7], зокрема стаття 24, яка гарантує рівність усіх громадян перед законом, незалежно від статі, раси, національності чи інших ознак.

Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» є ключовим у регулюванні питань гендерної рівності, де визначено основні засади державної політики в цій сфері [8]. Закон спрямований на усунення будь-якої дискримінації за ознакою статі та створення умов для забезпечення рівних можливостей у професійній діяльності, освіті, охороні здоров'я й інших сферах.

Крім того, Україна прийняла низку інших законодавчих актів, які стосуються питань праці й соціального захисту. Наприклад, Закон України «Про охорону праці» включає спеціальні положення, які регулюють умови праці жінок, забороняючи використання їхньої праці на важких роботах або роботах зі шкідливими умовами [9]. Також важливим є Закон України «Про відпустки», що забезпечує додаткові гарантії для жінок під час вагітності й материнства [10].

У сфері освіти Закон України «Про освіту» гарантує рівний доступ до освітніх ресурсів для обох статей, а політика гендерної рівності інтегрована в освітні програми на всіх рівнях [11]. Це сприяє формуванню безстереотипних уявлень про ролі статей серед молоді й забезпечує рівні стартові можливості в житті.

Також урядові стратегії та програми, як, наприклад, Національний план дій з реалізації гендерної рівності, допомагають систематизувати зусилля в напрямі забезпечення рівності [12, с. 102–109]. Ці програми передбачають не тільки розроблення нормативно-правових актів, а й реалізацію освітніх, інформаційних кампаній, спрямованих на зміну суспільної свідомості та стереотипів, які можуть перешкоджати досягненню гендерної рівності.

Розвиток національного законодавства України у сфері гендерної рівності й соціальних стандартів є важливим елементом забезпечення гарантій для реалізації прав і свобод усіх громадян, незалежно від їхньої статі, виступає як ключовий крок до створення справедливого й рівноправного суспільства.

Практична інтеграція гендерної рівності в систему соціальних стандартів в Україні охоплює різноманітні заходи й ініціативи, що реалізуються на різних рівнях влади й у різних секторах суспільства. Основним завданням є створення умов, за яких жінки та чоловіки мають рівні можливості для реалізації своїх прав і потенціалу. Зокрема, зусилля зосереджені на економічному емпаверменті жінок, боротьбі з гендерною дискримінацією на робочому місці, забезпеченні рівного доступу до освіти й охорони здоров'я, а також на підвищенні гендерної чутливості в управлінні та плануванні [13, с. 61–66].

На практиці економічне зміцнення жінок передбачає створення умов для їхнього успішного входження в ринок праці через надання професійних курсів, тренінгів і менторських програм. Важливим складником є і сприяння жіночому підприємництву, включаючи надання кредитів, грантів та інших форм фінансової підтримки. Ці заходи допомагають жінкам створювати власний бізнес і ставати фінансово незалежними.

У сфері працевлаштування важливим аспектом є боротьба з гендерною дискримінацією, яка часто виявляється у вигляді нерівного заробітку, обмежених можливостей для кар'єрного зростання або стереотипів щодо певних видів діяльності, які вважаються «непридатними» для жінок або чоловіків. Україна впроваджує законодавчі й регуляторні ініціативи для запобігання цим явищам, включаючи моніторинг та аналіз ринку праці з гендерної перспективи.

У сфері освіти забезпечується рівний доступ до всіх рівнів навчання для дівчат і хлопців. Особлива увага приділяється зміні навчальних програм і підручників для

виключення гендерних стереотипів, що можуть обмежувати вибір професії або розвиток особистості відповідно до традиційно приписуваних гендерних ролей. Освітні ініціативи також включають проведення тренінгів і семінарів для вчителів і викладачів, спрямованих на підвищення їхньої гендерної чутливості.

У сфері охорони здоров'я практичні кроки включають забезпечення рівного доступу до медичних послуг для чоловіків і жінок, включаючи репродуктивне здоров'я. Зусилля також спрямовані на боротьбу з домашнім насильством, яке нерідко має гендерне підґрунтя, через навчання медичного персоналу виявляти й реагувати на випадки насильства в сім'ї.

Загалом практична реалізація гендерної рівності в соціальних стандартах в Україні є багатограним процесом, що вимагає координованих дій уряду, громадськості й приватного сектору, включає як правові ініціативи, так і зміни в соціальних нормах і стереотипах.

Забезпечення гендерної рівності в Україні стикається з низкою правових викликів, які охоплюють як нормативно-правові прогалини, так і труднощі в правозастосуванні [14, с. 226–231]. Хоча законодавча база України містить норми, спрямовані на захист і просування гендерної рівності, деякі із цих законів залишаються декларативними або неповністю відповідають сучасним вимогам гендерної політики. Закони часто не враховують всіх аспектів гендерної нерівності й не передбачають ефективних механізмів контролю за їх виконанням. Це призводить до ситуації, коли правові норми існують на папері, але не знаходять належного застосування на практиці.

Другим важливим викликом є колізії в законодавстві, які можуть призводити до правової невизначеності. Це стосується нестыковок між різними нормативними актами, що регулюють схожі питання, але містять суперечливі положення. Така невизначеність ускладнює правозастосування й робить більш складним захист прав жінок і чоловіків на рівній основі.

Третім аспектом є проблема недостатньої обізнаності й підготовки суддів і правоохоронців. Часто судова практика у справах, що стосуються гендерної дискримінації, не є послідовною або ефективною через відсутність глибокого розуміння гендерних питань серед суддівської спільноти. Це зумовлює різне трактування законів, що мають захищати рівні права, і, відповідно, неоднакові судові рішення.

Крім того, є велика проблема відсутності достатнього фінансування програм, спрямованих на гендерну рівність. Без належного фінансування законодавчі ініціативи не можуть бути повністю реалізовані, що обмежує можливості для створення реальних інструментів захисту від дискримінації.

І, нарешті, однією з найбільших перешкод є глибоко вкорінені гендерні стереотипи в українському суспільстві, які впливають на розуміння і ставлення до гендерної рівності як серед звичайних громадян, так і серед правоохоронців. Ці стереотипи призводять до пасивності у виконанні законодавства, що захищає гендерну рівність, і до нерівності в обізнаності про права серед чоловіків і жінок.

Вирішення цих викликів вимагає комплексного підходу, який включає як законодавчі зміни, так і зміни в суспільних настроях, освітні програми для правоохоронців, посилення моніторингу та звітності, важливе фінансування для реалізації гендерної рівності на практиці.

Для ефективного вдосконалення правового регулювання гендерної рівності в Україні необхідно вжити низку заходів, які мають на меті не тільки усунення законодавчих прогалин, а й забезпечення ефективного застосування цих правових норм. Передусім важливим кроком є перегляд чинного законодавства з метою ідентифікації й виправлення тих положень, які можуть сприяти дискримінації або утримувати стереотипні підходи до гендерних ролей. Це може включати детальний аналіз трудового законодавства, законів про освіту, охорону здоров'я та соціальний захист.

Крім того, важливо встановити чіткі законодавчі рамки для боротьби з гендерно зумовленим насильством, включно з домашнім насильством, які б забезпечували належну правову охорону жертв та ефективне переслідування порушників. Створення

спеціалізованих установ і служб, які б займалися питаннями гендерної рівності й надавали б потрібну підтримку та захист від дискримінації, також є важливим.

Для забезпечення рівного представництва жінок у політичних і громадських інституціях можна ввести квоти або інші спеціальні заходи, що стимулюватимуть участь жінок у прийнятті рішень. Заходи для підвищення гендерної чутливості серед чиновників, суддів, поліцейських та інших ключових акторів також відіграють важливу роль у викориненні гендерних стереотипів та упереджень.

Іншим важливим аспектом є введення обов'язкового моніторингу й звітності про досягнення гендерної рівності в різних секторах і на різних рівнях управління. Це могло б включати розроблення й використання спеціалізованих гендерних індикаторів, які допоможуть оцінити прогрес і виявити проблемні зони.

Освіта й навчання відіграють ключову роль у зміні гендерних стереотипів та упереджень, тому впровадження гендерних студій у навчальні плани шкіл та університетів, а також проведення інформаційних кампаній про важливість гендерної рівності для суспільства може значно покращити ситуацію.

Виконання цих рекомендацій потребує активної участі всіх сторін суспільства, зокрема державних органів, громадськості, навчальних закладів, приватного сектору, а також адекватного фінансування й стратегічного планування. Тільки комплексний підхід дасть змогу досягнути реальних змін у правовому регулюванні гендерної рівності в Україні.

Вивчення інтеграції гендерної рівності в систему соціальних стандартів в Україні виявило низку важливих правових, інституціональних і соціальних аспектів, які вимагають уваги й удосконалення. Установлено, що, хоча Україна й прийняла значний обсяг законодавства для забезпечення гендерної рівності, практична реалізація цих законів часто залишається недостатньою через брак ефективних механізмів упровадження, недоліки в правозастосуванні, а також через залишки стереотипного мислення в суспільстві.

Зусилля щодо гендерної рівності повинні охоплювати не тільки законодавчі ініціативи, а й розроблення комплексних програм, що включають освітні та інформаційні кампанії, професійний розвиток, а також моніторинг та оцінювання ефективності прийнятих заходів. Особлива увага має бути приділена забезпеченню рівних можливостей у доступі до ресурсів, освіти, охорони здоров'я й участі в політичному та громадському житті.

Для досягнення стійкого прогресу важливо зміцнювати інституціональну базу, яка б забезпечувала виконання прийнятих зобов'язань із гендерної рівності. Це передбачає створення спеціалізованих органів, забезпечення їх достатнім фінансуванням та авторитетом для ефективної роботи. Водночас співпраця з громадськими організаціями й міжнародними партнерами може значно посилити ефективність цих заходів.

Висновки з дослідження підтверджують, що успішне втілення політики гендерної рівності потребує забезпечення не тільки формальної рівності, а й реальної можливості для кожної людини реалізувати свій потенціал без обмежень через гендерні стереотипи або дискримінацію. Сподіваємося, що результати дослідження сприятимуть подальшій роботі в цьому напрямі й допоможуть Україні зміцнити свої позиції як держави, що поважає й забезпечує гендерну рівність на всіх рівнях суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Velasco-Balmaseda E., de Celis I.L., Izaguirre N.E. Corporate social responsibility as a framework for gender equality: mapping of gender equality standards for sustainable development. *Corporate social responsibility and environmental management*. 2024. № 31.3. P. 1905–1920.
2. Наливайко І. Ефективність правового регулювання соціальних стандартів та гарантій: проблеми та перспективи. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2023. № 7 (37). С. 494–509.
3. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : UN Convention of 18.12.1979. URL: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>.

4. Волинець Р. До питання ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12 (286). С. 289–293.
5. Shelton V. Stockholm declaration (1972) and rio declaration (1992). *Max Planck encyclopedia of public international law*. 2008. P. 13.
6. Цілі сталого розвитку. *Цілі сталого розвитку* / Організація Об'єднаних Націй в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/sdgs>.
7. Конституція України (з офіц. тлумаченням Конституційног Суду України). Київ : Лира, 2006. 96 с.
8. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV станом на 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.
9. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII станом на 01.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
10. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР станом на 24.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>.
11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII станом на 20.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
12. Камінська Н., Сवेशнікова М. Діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення гендерної рівності. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 102–109.
13. Наливайко Л., Марценюк Л. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61–66.
14. Палій Н. Гендерна правова експертиза. Сучасні виклики та завдання. *Альманах права*. 2019. № 10. С. 226–231.

Надійшла до редакції 24.06.2024

Прийнято до опублікування 01.07.2024

References

1. Velasco-Balmaseda E., de Celis I.L., Izaguirre N.E. Corporate social responsibility as a framework for gender equality: mapping of gender equality standards for sustainable development. *Corporate social responsibility and environmental management*. 2024. № 31.3. P. 1905–1920.
2. Nalyvaiko I. Efektyvnist pravovoho rehuliuвання sotsialnykh standartiv ta harantiii: problemy ta perspektyvy. *Naukovi perspektyvy (Naukovi perspektivi)*. 2023. № 7 (37). S. 494–509.
3. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women : UN Convention of 18.12.1979. URL: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>.
4. Volynets R. Do pytannia ratyfikatsii Rym'skoho statutu Mizhnarodnogo kryminalnogo sudu. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. № 12 (286). S. 289–293.
5. Shelton V. Stockholm declaration (1972) and rio declaration (1992). *Max Planck encyclopedia of public international law*. 2008. P. 13.
6. Tsili staloho rozvytku. Tsili staloho rozvytku / Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii v Ukraini. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>.
7. Konstytutsiia ukrainy (z ofits. tлумachenniam Konstytuts. Sudu Ukrainy). Kyiv : Lira, 2006. 96 s.
8. Pro zabezpechennia rinvnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv : Zakon Ukrainy vid 08.09.2005 r. № 2866-IV : stanom na 3 serp. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.
9. Pro okhoronu pratsi : Zakon Ukrainy vid 14.10.1992 r. № 2694-XII : stanom na 1 zhovt. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
10. Pro vidпустky : Zakon Ukrainy vid 15.11.1996 r. № 504/96-VR : stanom na 24 hrud. 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>.
11. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII : stanom na 20 cherv. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
12. Kaminska N., Svieshnikova M. Diialnist mizhnarodnykh orhanizatsii u sferi zabezpechennia hendernoї rinvnosti. *Yurydychni chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. 2020. № 1. S. 102–109.
13. Nalyvaiko L., Martseniuk L. Prava zhinok ta henderna rinvnist v Ukraini: problemy teorii ta praktyky. *Pryvatne ta publichne pravo*. 2022. № 1. S. 61–66.
14. Palii N. Henderna pravova ekspertyza. Suchasni vyklyky ta zavdannia. *Almanakh prava*. 2019. № 10. S. 226–231.

ABSTRACT

Iryna Hrytsai. Integration of gender equality in the system of social standards: legal challenges.

The article is devoted to the analysis of the integration of gender equality into the system of social standards in Ukraine. The author examines the theoretical foundations of gender equality, the country's international obligations, national legislation and its practical application in the context of ensuring gender equality. Special attention is paid to the analysis of legal challenges arising in the process of ensuring gender equality, and recommendations are offered for improving the legislation to overcome existing barriers. The importance of gender equality in social standards is to ensure equal access to resources and opportunities for both sexes, which promotes justice and sustainable development of society. Despite significant progress in legislative provision of gender equality, practical implementation remains insufficient due to shortcomings in law enforcement, as well as deep-rooted gender stereotypes. The analysis of national legislation and international obligations revealed key aspects that require additional intervention, including the improvement of the regulatory framework, the creation of effective control mechanisms, and the implementation of targeted programs to increase gender sensitivity. The recommendations relate to strengthening institutional support, developing special measures to ensure gender equality in all spheres of life, and involving the public and the private sector in forming a comprehensive gender policy. The findings of the study emphasize the need for a comprehensive approach to ensuring gender equality, which would include legislative, educational and social initiatives. Only this approach will allow Ukraine to achieve sustainable development and justice, guaranteeing equal rights and opportunities for all citizens, regardless of their gender.

Key words: *gender equality, social standards, legal challenges, national legislation of Ukraine, international obligations, practical application, legislative improvement, gender stereotypes, equal access to resources, institutional support.*

УДК 329 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-03>

**Юрій
КИРИЧЕНКО®**

доктор юридичних
наук, професор
(Національний
університет
«Запорізька
політехніка»,
м. Запоріжжя,
Україна)

**Олексій
ЗЕЛЕНСЬКИЙ®**

здобувач вищої
освіти
(Національний
університет
«Запорізька
політехніка»,
м. Запоріжжя,
Україна)

**ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЗА КОНСТИТУЦІЯМИ УКРАЇНИ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ**

У статті досліджено зміст положень відповідних норм конституцій України та європейських держав, у яких закріплені права національних меншин. Запропоновано з урахуванням позитивного досвіду європейських держав щодо конституційно-правового регулювання прав національних меншин привести положення Конституції України відповідно до міжнародних стандартів.

Ключові слова: *конституція, права людини, національні меншини, права національних меншин, право на навчання рідною мовою.*

© Ю. Кириченко, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1212-1622>

© О. Зеленський, 2024